

CEI ȘAPTE NEBUNI

Obra editada en el marco del programa „Sur“ de Apoyo a las Traducciones del Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto de la República Argentina.

Această traducere a fost realizată cu sprijinul Programului de Sprijinire a Traducerilor „Sur“ al Ministerului Afacerilor Externe și Cultelor al Republicii Argentina.

Strada Ficțiunii

Mergi pe o stradă.

Cosmopolită. Straniu familiară. Cu miros de mare, de scorțișoară sau de cerneală. Trecătorii par manierați. Nonconformiști. Plini de umor. Ai căutat mereu strada asta. Paralelă cu modele. Perpendiculară pe modern. Nouă. Efervescentă. De tradiție bună. Cu seraiuri, *palazzo*-uri și hamace. Cu zgârie-nori și arcade. Cu clădiri invizibile. O stradă care se construiește pe măsură ce ți-o imaginezi.

Iată-l și pe omul cu umbrelă colorată, care știe drumul, dar se lasă purtat de suflul imaginației. Ghidul tău. Și, cum pe Strada Ficțiunii contează și plimbarea, nu doar destinația, dă mai întâi un tur.

Turul Clasic. Urmărește dreptunghiul colorat. Te vor acompania doar clasicii care au trecut testul timpului.

Turul Contemporan. Urmărește pătratul colorat. Te vor întâmpina autori care nu scriu neapărat pentru premii și vei descoperi debutanții chiar de la debut.

Turul Bestseller. Urmărește cercul colorat. Ești în rețea cu scriitorii din cele mai fierbinți topuri ale lumii.

ROBERTO ARLT

Roberto Arlt (1900-1942) a fost un prozator, dramaturg, ziarist și inventator argentinian. S-a născut la Buenos Aires, într-o familie de imigranți săraci, stabiliți de puțină vreme în Argentina. După ce a frecventat vreme de câțiva ani sistemul public de învățământ, a renunțat la școală și a devenit autodidact. La șaisprezece ani a plecat de acasă și a început să se întrețină din diverse ocupații: zugrav, ajutor de librar, ucenic de tinichigiu, muncitor într-o fabrică de cărămidă și, într-un final,

ziarist pentru cotidienele *Critica* și *El Mundo*. Este autorul a patru romane – *El juguete rabioso* (1926), *Los siete locos* (1929; *Cei șapte nebuni*, Editura ALLFA, 2014), *Los lanzallamas* (1931) și *El amor brujo* (1932) –, a două volume de povestiri și al mai multor piese de teatru. În timpul vieții a fost cunoscut mai ales pentru volumele de articole *Aguafuertes porteñas* și *Aguafuertes españolas*, publicate în 1933, respectiv 1936. Asemenea personajului Erdosain din *Cei șapte nebuni*, Roberto Arlt a avut un mic laborator chimic, în care a încercat să inventeze noi obiecte de uz casnic din materiale neconvenționale. Ca romancier, a avut o influență semnificativă asupra literaturii sud-americane a secolului XX și este considerat părintele romanului argentinian modern.

Vocea autorului

„Sunt mulțumit că am avut o voință suficient de puternică cât să muncesc, în condiții destul de nefavorabile, pentru a reuși să duc la capăt o operă ce reclama izolare și concentrare. Am scris mereu în redacții zgomotoase, hăituit de obligația articolelor de zi cu zi. Atunci când ai ceva de spus, scrii oriunde. Pe un sul de hârtie sau într-o încăpere infernală. Lângă tine se află mereu Dumnezeu sau Diavolul, și-ți dictează cuvinte inefabile.“

Roberto Arlt

ROBERTO ARLT

CEI 7 NEBUNI

Traducere din limba spaniolă, postfață și note de
Dorina-Maria Ivan

EDITURA ALLFA

<http://www.all.ro/cei-sapte-nebuni.html>

LOS SIETE LOCOS

Roberto Arlt

CEI ȘAPTE NEBUNI

Roberto Arlt

Copyright © 2014 Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ARLT, ROBERTO

Cei șapte nebuni / Roberto Arlt; trad.: Dorina-Maria Ivan ; postf.: Dorina-Maria Ivan. – București: ALLFA, 2014

ISBN 978-973-724-468-0

I. Ivan, Dorina-Maria (trad. ; postf.)

821.134.2-31=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside
Romania, without the written permission of **ALLFA**,
is strictly prohibited.

Copyright © 2014 by **ALLFA**.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10

Distribuție: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro
www.all.ro

Redactare: Crenguța Năpristoc

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Ruxandra Câmpeanu

Design copertă: Alexandru Novac

Capitolul 1

Surpriza

Imediat ce deschise ușa cu geamuri din sticlă sablată a biroului directorului, Erdosain vru să facă cale îtoarsă; înțelese că e pierdut, dar era deja prea târziu.

Îl așteptau directorul, un bărbat scund, îndesat, cu cap de mistreț, părul grizonat tuns în stilul lui Umberto I¹ și o privire implacabilă, filtrată prin pupilele gri, ca de pește; Gualdi, contabilul, mic, sfrijit și blajin, însă cu ochi scrutători, și directorul adjunct, fiul bărbatului cu cap de mistreț, un june arătos de vreo treizeci de ani, cu părul complet alb, o expresie cinică, voce aspră și aceeași privire dură a tatălui. Niciunul dintre aceste trei personaje, directorul, aplecat asupra unor documente, directorul adjunct, tolănit într-un fotoliu, cu piciorul bălăngănindu-se peste unul dintre brațe, sau domnul Gualdi, care stătea respectuos în picioare lângă birou, nu-i răspunse lui Erdosain la salut. Numai directorul adjunct catadicsi să ridice puțin capul:

— Avem o reclamație conform căreia ați fi un escroc care ne-a furat șase sute de pesos.

— Și șapte centime, adăugă domnul Gualdi, în timp ce punea o sugativă peste semnătura pe care directorul tocmai o dăduse pe un document.

Chiar atunci, acesta din urmă ridică privirea, arătând de parcă tocmai ar fi făcut un mare efort pentru a-și mișca gâtul de taur. Cu degetele încleștate pe încheieturile vestei, directorul îl privea iscoditor printre pleoapele întredeschise, observând fără

¹ Umberto I de Savoia, rege al Italiei între 1878 și 1900.

urmă de ranchiună faptul că Erdosain, care rămăsese impasibil, părea istovit.

- De ce umblați atât de rău îmbrăcat? îl întrebă.
- Nu câștig mai nimic ca recuperator.
- Și banii pe care ni i-ați furat?
- N-am furat nimic! Astea-s minciuni.
- Atunci sunteți pregătit să dați socoteală?
- Dacă vreți, pot să vin chiar astăzi la prânz.

Faptul că negase îl scoase pentru moment din bucluc. Cei trei bărbați se consultară din priviri, și, într-un final, directorul adjunct ridică din umeri și spuse, cu consimțământul tacit al tatălui său:

— Nu... Aveți timp până mâine la trei. Să veniți cu actele și cu chitanțele! Puteți pleca.

Decizia îl surprinse atât de tare, încât rămase acolo trist, în picioare, privindu-i pe cei trei. Da, pe toți trei. Pe domnul Gualdi, care îl umilise atât de tare, în ciuda faptului că era socialist, pe directorul adjunct, care își fixase insolent privirea asupra cravatei lui zdrențuite, și pe directorul al cărui cap țepăn de mistreț tuns militarmente se întorcea către el arborând o privire cinică și obscenă din spatele dungii gri a pleoapelor întredeschise.

Cu toate acestea, Erdosain nu se mișca... Voia să le spună ceva, nu știa ce, însă ceva care să-i facă să înțeleagă cât de mare era nenorocirea care apăsă asupra vieții lui; așa că rămase acolo, în picioare, trist, având în fața ochilor cubul negru al seifului și simțind cum, pe măsură ce trec minutele, spatele i se arcuieste tot mai mult, degetele nu încetează să frământa nervos borul pălăriei negre și privirea îi devine din ce în ce mai pierdută și mai tristă. Apoi, dintr-odată, întrebă:

- Așadar, pot să plec?
- Da...
- Nu, adică pot să primesc banii azi?
- Nu... Dați-i chitanțele lui Suárez și mâine la trei să fiți negreșit aici, cu toate!
- Da... Cu toate...

Și, întorcându-se, ieși fără să salute.

O luă pe Strada Chile și coborî până la Paseo Colón. Se simțea încolțit de ceva invizibil. Soarele demasca cotloanele

scârboase ale străzii în pantă. În el fierbeau tot felul de gânduri, într-atât de diferite, că i-ar fi luat ore bune numai să le clasifice.

Mai târziu își aminti că nu-i trecuse nici măcar o clipă prin minte să se întrebe cine l-ar fi putut denunța.

Stări de conștiință

Știa că e un hoț. Însă nu-l interesa din ce categorie face parte. Poate cuvântul „hoț“ nu era tocmai potrivit cu starea lui interioară. Acolo domnea un alt sentiment, cel al tăcerii circulare, care intrase ca un cilindru de oțel în masa craniului său și îl făcuse surd la tot ce nu avea legătură cu nenorocirea lui.

Acel cerc al tăcerii înnegurate îi întrerupea șirul ideilor, în așa fel încât, pe panta raționamentului său, Erdosain nu putea asocia casa lui, în care stătea, cu o instituție denumită „închisoare“.

Gândea telegrafic, suprima prepoziții, ceea ce era enervant. Avu parte de câteva ore moarte, în decursul cărora ar fi putut comite orice fel de delict, fără a-și putea asuma în vreun fel responsabilitatea. Firește, un judecător nu ar fi putut înțelege acest fenomen. Însă el era deja gol pe dinăuntru, era carcasa unui om care se mai mișca doar în virtutea automatismului pe care ți-l impune rutina.

Dacă rămăsese să lucreze la Compania de Zahăr nu o făcu-se pentru a fura mai mulți bani, ci pentru că aștepta să se întâmple ceva extraordinar, ceva nemaivăzut, care să dea vieții lui o întorsătură nesperată și să îl salveze de la catastrofa care îi bătea la ușă.

Numele pe care îl dăduse Erdosain acelei atmosfere confuze și neliniștitoare, care îl făcea să-și ducă zilele ca un somnambul, era „zona angoasei“.

Erdosain își imagina că acea zonă chiar exista undeva la doi metri deasupra orașelor și și-o închipuia ca pe regiunile acelea saline sau deșertice, marcate pe hartă prin ovale desenate din puncte, dense ca icrele de hering.

Acea zonă a angoasei era consecința suferinței oamenilor. Și, întocmai ca un nor de gaze otrăvite, plutea anevoie dintr-un

loc în altul, penetrând pereți și traversând edificii fără să-și piardă forma plană și orizontală; o angoasă bidimensională care după ce ghilotina gâturile lăsa în urmă gust de suspin.

Asta era explicația pe care și-o dădea Erdosain atunci când simțea primele grețuri ale amărăciunii.

„Ce fac cu viața mea?” își spunea în astfel de momente, vrând poate ca prin acea întrebare să discearnă originile anxietății care îl făcea să își dorească o existență în care ziua de mâine să nu mai fie o continuare a celei de azi, cu precisa ei rânduială temporală, ci să fie ceva diferit și mereu surprinzător, așa cum se întâmplă în filmele nord-americane, în care cerșetorul de ieri este șeful unei societăți secrete de azi, iar dactilografa aventurieră, o multimilionară sub acoperire.

Această sete de miracole, care era imposibil de satisfăcut – de vreme ce el era un inventator ratat și un delincvent aflat cu un picior în închisoare –, îi îmbiba gândurile de o aciditate furioasă și îi strepezea dinții, ca după ce mănânci lămâie.

Când se întâmpla asta, începea să născocoască scenarii absurde. Ajunse să creadă că bogații, plictisiți să tot asculte văicărelile plebei, construiseră niște cuști imense trase de cai. Călăi aleși pe sprânceană, dintre cei mai puternici, îi vânau pe amărâți cu lațuri de prins câinii. Ajunse chiar să-și închipuie următoarea scenă: o mamă, înaltă, neîngrijită, care alerga în urma cuștii din care, printre zăbrele, o striga copilul ei chior, până ce un „hingher“, plictisit să o tot audă cum urlă, o doboră lovind-o în cap cu mânerul lațului.

Odată ce se dezmeticea din acel coșmar, Erdosain își spunea, îngrozit de el însuși: „Vai, ce suflet, ce suflet pot să am!” Și, cum imaginația îi era încă sub stăpânirea coșmarului, continua: „Eu cred că m-am născut pentru a fi lacheu, unul dintre lacheii ăia parfumați și ticăloși pe care-i pun prostituatele bogate să le încheie sutienu în timp ce amantul stă întins pe canapea și fumează un trabuc.”

Și, din nou, gândurile îi ricoșau către o bucătărie aflată la subsolul unei vile opulente. În jurul mesei se mișcau două servitoare, asta pe lângă șofer și un arab vânzător de jartiere și parfumuri. Acolo, el ar purta o jachetă neagră care nu ar reuși să îi

acopere posteriorul și ar avea papion alb. Dintr-odată l-ar striga „domnul“, un bărbat care era dublul său liric, dar care nu își rădea mustața și care purta ochelari. Nu știa ce voia stăpânul de la el, dar nu avea să uite niciodată privirea ciudată pe care i-o aruncase acesta când ieșise din cameră. Și se întorcea la bucătărie ca să vorbească porcării cu șoferul, care, spre deliciul servitoarelor și în tăcerea arabului pederast, povestea cum o pervertise pe fiica unei doamne sus-puse, o foarte tânără copilă.

Și își spunea din nou: „Da, sunt lacheu! Am un suflet de adevărat lacheu.“ Și strângea din dinți, satisfăcut că reușise să se insulte și să se înjosească atât de tare în propriii ochi.

În alte dăți se vedea ieșind din dormitorul unei celibatate bătrâne și cucernice, cărând cu evlavie o oală grea de noapte, și în acel moment îl găsea un sacerdot, obișnuit de-al casei, care îi spunea, zâmbind netulburat: „Cum stăm cu îndatoririle religioase, Ernesto?“

Iar el, Ernesto, Ambrosio sau José, ar duce o viață tristă de servitor obscen și ipocrit.

Când se gândea la asta îl zguduia un tremur de nebunie.

Știa – oh, cât de bine știa! – că își necăjea, că își murdărea sufletul în mod gratuit. Și îndura groaza omului care, într-un coșmar, cade într-o prăpastie în care nu va muri, dar în același timp se afunda cu bună știință în noroi.

Pentru că avea momente în care era avid de umilință, la fel ca sfinții care sărutau rănile leproșilor nu din compasiune, ci pentru a fi mai demni de mila lui Dumnezeu, care s-ar fi îngreșat când i-ar fi văzut cum caută să ajungă la cer pe un drum atât de respingător.

Însă când aceste imagini dispăreau din mintea lui și îi mai rămânea doar „dorința de a afla sensul vieții“, își spunea: „Nu, nu sunt un lacheu... Chiar nu sunt...“ Și își dorea să meargă la soția lui și să îi ceară să îl compătimească, să îi fie milă de gândurile acelea oribile și josnice. Dar apoi gândul că din cauza ei fusese obligat să se sacrifice de atâtea ori îl umplea de o ranchiună surdă și atunci îi venea să o omoare.

Și știa foarte bine că într-o zi ea avea să se dăruiască altuia, și acela era încă un element care se adăuga factorilor din care era compusăangoasa lui.

Astfel că atunci când a sustras primii douăzeci de pesos s-a minunat de ușurința cu care se putea face „asta“, poate pentru că înainte de a fura crezuse că o să fie nevoie să își înfrângă o serie de scrupule, pe care, date fiind condițiile sale de viață, nu avea cum să le aibă. Apoi își spunea: „Totul e să ai voință și să o faci, nimic mai mult.“

Și „asta“ îi ușura viața, prin „asta“ avea bani, ceea ce îl făcea să se simtă straniu, pentru că îi obținuse foarte ușor. Iar pe Erdosain nu îl înspăimânta furtul, ci faptul că semenii lui ar fi putut descoperi că e un hoț. Se văzuse obligat să fure pentru că avea un salariu infim. Optzeci, o sută, o sută douăzeci de pesos, căci câștigul depindea de câți bani încasa – salariul lui reprezenta un comision de unu la sută din taxele percepute.

Astfel, fuseseră zile în care îi trecuseră prin mână între patru și cinci mii de pesos, în vreme ce el, aproape nemâncat, trebuia să suporte duhoarea unui portofel din piele falsă, în interiorul căruia se îngrămădea fericirea sub formă de bancnote, ceuri, viramente și ordine la purtător.

Multă vreme, în ciuda sărăciei lucii din casă, nu îi trecuse prin cap să fraudeze compania.

Soția lui îl învinuia pentru lipsurile pe care trebuia să le suporte în fiecare zi; el îi asculta reproșurile în tăcere și apoi, când rămânea singur, își spunea: „Și ce pot să fac eu?“

Atunci când i-a venit ideea, când o idee mititică l-a asigurat că își poate înșela patronii, l-a încercat bucuria unui inventator. Să fure? Cum de nu îi trecuse prin cap mai devreme?

Și Erdosain se minunase de acea inaptitudine, ajungând chiar să își reproșeze că nu fusese în stare să preia inițiativa, fiindcă în perioada aceea (cu trei luni înainte de întâmplările povestite aici) suferea tot soiul de lipsuri materiale, în ciuda faptului că în fiecare zi îi treceau prin mână mari sume de bani.

Iar manevrele lui frauduloase au fost facilitate de proasta administrare a Companiei de Zahăr.

Teroarea în stradă

Fără îndoială, ducea o viață stranie, pentru că uneori îl năpădea o speranță grăbită, care îl obliga să iasă în stradă.

Atunci lua autobuzul și mergea în Palermo sau în Belgrano¹. Traversa gânditor bulevardele tăcute, în vreme ce își spunea: „O să mă vadă o domniță, o fetișcană înaltă, palidă și concentrată, care, din capriciu, își conduce singură Rolls-Royce-ul. O să se plimbe cuprinsă de tristețe. Dintr-odată, o să mă privească și-o să înțeleagă că eu o să fiu singura iubire din viața ei, iar privirea aia, care înainte era un ultraj pentru toți sărăntocii, o să se așeze deasupra mea, încărcată de lacrimi.“

Reveria se stindea pornind de la acel scenariu prostesc, în vreme ce el se scurgea lent la umbra fațadelor înalte și a platanilor verzi care își aruncau asupra mozaicurilor albe umbra descompusă în triumfiuri.

„O să fie milionară, însă eu am să-i spun: «Domnișoară, nu pot să vă ating. Chiar dacă dumneavoastră ați vrea să vă dăruieți mie, eu n-aș putea s-accept.» Ea m-ar privi surprinsă și atunci eu i-aș spune: «Și oricum, e inutil, știți? E inutil, pentru că sunt căsătorit.» Însă ea i-ar oferi Elsei o avere ca să divorțeze de mine și apoi ne-am căsători și am pleca în Brazilia cu iahtul ei.“

Iar simplitatea acelu vis se îmbogățea cu numele Braziliei, care, cu asprimea și căldura lui, îi aducea în fața ochilor o coastă alb-trandafirie, care tăia în linii drepte sau perpendiculare o mare de un albastru blând. Apoi domnița și-ar pierde mina tragică și ar fi, înveșmântată în rochia ei albă și simplă ca de școlăriță, o făptură zâmbitoare, în același timp timidă și îndrăzneată.

Și Erdosain își spunea: „N-o s-avem niciodată contact sexual. Pentru a face ca iubirea noastră să dănuie, o să ne înfrământăm dorința și nici măcar n-am să-i sărut gura, ci doar mâna.“

Și vedea ca aieva fericirea care i-ar fi purificat viața, dacă acel scenariu imposibil s-ar fi adevărat, însă i-ar fi fost mai ușor

¹ Palermo și Belgrano sunt două dintre cele mai vechi și mai elegante cartiere ale Buenos Airesului, situate în partea de nord-est a orașului.

să oprească pământul în loc decât să facă să se împlinească o asemenea absurditate. Și atunci, întristat de o îndrăzneală întu-necată, își spunea: „Bine, mă fac pește.“ Și dintr-odată conștiința îi era zdruncinată de o oroare mult mai cumplită decât celelalte orori. Avea senzația că inima îi e plină de găuri sângerânde, de parcă ar fi fost sfredelită de burghiele unui strung, și, cu mintea paralizată, năucit de angoasă, o lua de nebun pe străzi în căutare de codoși. Atunci a cunoscut teroarea răufăcătorilor, teroarea luminoasă ca o explozie de soare în convexitatea unei mine de salpetru.

S-a lăsat târât de impulsurile care îi chinuie pe cei care se simt, pentru prima dată, cu un picior în închisoare, impulsuri oarbe care îi fac pe nefericiți să își joace viața pe o carte sau pe o femeie. Aceștia caută, poate, în jocul de cărți sau în femeii o întărire brutală și tristă sau, poate, caută în tot ce e mai josnic și mai mizerabil o urmă de puritate ce i-ar salva definitiv.

În orele călduroase ale siestei, sub soarele galben, se plim-ba pe trotuarele pavate cu mozaicuri calde în căutarea celor mai imunde bordeluri.

Le alegea în primul rând pe acelea pe ale căror holuri vedea coji de portocală și urme de scrum și care aveau geamurile acoperite de cârpe roșii sau verzi și protejate cu sârmă ghimpată.

Pășea înăuntru cu moartea în suflet. În curtea interioară, sub pătratul albastru al cerului, găsea de obicei o singură bancă vop-sită cu ocru și se lăsa să alunece extenuat pe ea, înfruntând pri-virea glacială a matroanei cât timp aștepta să apară pupila ei, o femeie îngrozitor de slabă sau cumplit de grasă.

Iar cocota îi striga prin ușa întredeschisă a dormitorului, din interiorul căruia se auzea zgomotul făcut de un bărbat care se îmbrăca:

— Haide, iubitul!

Iar Erdosain intra în celălalt dormitor, cu urechile țiuind și cu o pâclă deasă așternându-i-se pe ochi.

Apoi se întindea pe patul dat cu lac de culoarea ficatului, peste păturile murdare pe la poale care acopereau salteaua.

Îi venea dintr-odată să plângă, să o întrebe pe lepădătura aia ce e iubirea, iubirea angelică pe care o cântă corurile celeste la

picioarele tronului Dumnezeuului Celui Viu, însă angoasa îi astupa gâtul în vreme ce, de scârbă, stomacul i se strângea ca un pumn.

Și, imediat ce prostituata înceta să-și mai miște mâinile pe deasupra hainelor lui, Erdosain se întreba: „Ce-am făcut cu viața mea?”

O rază de soare străpungea sticla ferestruicii acoperite cu pânze de păianjen, iar cocota, cu obrazul afundat în pernă și un picior încolăcit peste al lui, își mișca încetișor mâna, în vreme ce el își spunea cu tristețe: „Ce-am făcut cu viața mea?”

Dintr-odată, remușcarea îi întepenea inima; își amintea de soția lui, care din lipsă de bani trebuia să-și spele singură hainele, în ciuda faptului că era bolnavă, și atunci, îngrețoșat de el însuși, se ridica din pat, îi dădea prostituatelor banii și, fără să se fi folosit de ea, fugea către un alt infern pentru a cheltui alți bani care nu îi aparțineau, pentru a se afunda și mai mult în nebunia lui care nu mai înceta să vuiască.

Un bărbat straniu

La zece dimineața, Erdosain ajunse la intersecția dintre străzile Perú și Avenida de Mayo. Știa că problema lui nu poate sfârși altfel decât în închisoare, pentru că era sigur că Barsut nu îi va da bani. Dintr-odată, rămase locului, luat prin surprindere.

La o cafenea, la masă, stătea farmacistul Ergueta.

Cu pălăria înfundată până la urechi și cu degetele încrucișate peste burdihan, dădea din cap cu o expresie acră, bosumflată, pe chipul gălbejit.

Ochii bulbucați și sticloși, nasul mare și coroiat, obrații puhați și buza inferioară aproape răsfrântă îl făceau să arate ca un cretin.

Își îndesase trupul masiv într-un costum de culoarea scorțișoarei și din când în când înclina capul și-și sprijinea dinții de capătul de fildeș al bastonului.

Lipsa aceea de chef și mutra de canalie plictisită îi dădeau înfățișarea unui traficant de carne vie. În mod nesperat, privirea lui o întâlnește pe a lui Erdosain, care se îndreaptă spre locul de întâlnire stabilit, și chipul farmacistului se iluminează de un zâmbet copilăresc. Încă mai zâmbea când îi întinse mâna lui Erdosain, care își spusese în sinea lui: „Câte nu l-or fi iubit pentru zâmbetul ăsta!“

Involuntar, prima întrebare care țâșni de pe buzele lui Erdosain fu:

— Și, te-ai însurat cu Hipólita?

— Da, dar nici nu-ți închipui ce tărăboi s-a iscat în casă!

— Ce, știau că e „de viață“?

— Nu... Asta le-a spus ea după-ai. Tu știai că înainte să „facă trotuarul“ a fost slujnică?

— Păi și...

— Puțin după ce ne-am căsătorit ne-am dus, eu, mama, Hipólita și soră-mea mai mică, în vizită la o familie. Și imaginează-ți ce memorie aveau oamenii ăia! După zece ani au recunoscut-o pe Hipólita, care fusese slujnică în casa lor! A fost ceva de necrezut! Eu și cu ea ne-am întors pe un drum, iar mama și Juana, pe altul. S-a dus naibii toată povestea pe care am inventat-o ca să pot să mă căsătoresc cu ea.

— Și de ce a mărturisit că a fost prostituată?

— A făcut-o într-un moment de furie. Dar n-avea dreptate? Nu se rehabilitase? Nu mă suporta ea pe mine, pe mine, care le scosesem peri albi?

— Și cum îți merge?

— Foarte bine... De la farmacie ies șaptezeci de pesos pe zi. În tot Pico nu e unul care să cunoască Biblia mai bine ca mine. Am pus odată rămășag cu preotul într-o chestiune controversată și n-a vrut să se dea bătut.

Erdosain îl privi dintr-odată plin de speranță pe straniul său prieten. Apoi îl întrebă:

— Și joci des?

— Da, și Isus, pentru sufletul meu curat, mi-a arătat secretul ruletei.

— Care ar fi ăla?

— Nu știi tu... Marele secret... O lege a sincronismului static... Am fost deja de două ori la Montevideo și-am câștigat un purcoi de bani, dar în seara asta merg cu Hipólita să le spargem banca.

Și, dintr-odată, se avântă într-o explicație întortocheată.

— Uite, să spunem că joci o sumă pe primele trei bile, una pe fiecare duzină. Dacă nu ies trei duzine diferite, se produce, forțat, dezechilibrul. Atunci marchezi cu un punct duzina care a ieșit. Pentru următoarele trei bile, duzina pe care ai marcat-o o să rămână la fel. Firește, zeroul nu se numără, și joci duzinele în serii de trei bile. Pe urmă mărești cu o unitate duzina care n-are nicio cruce, micșorezi cu una, vreau să spun cu două unități duzina care are trei cruci, și baza asta îți permite să deduci unitatea mai mică decât cele mari și apoi diferența se joacă pe duzina sau duzinele care rămân.

Erdosain nu pricepea nimic. Pe măsură ce speranța creștea în el, își înfrâna dorința de a izbucni în râs, fiindcă era clar că Ergueta e nebun. De aceea răspunse :

— Isus le dezvăluie secretele astea celor care au sufletul plin de sfințenie.

— Și la fel și idiotilor, i-o întoarse Ergueta, luând o mutră ștrengărească și făcându-i cu ochiul. De când mă ocup cu astfel de lucruri misterioase, am făcut gogomăanii cât casa, cum ar fi, de pildă, să mă-nsor cu o vagaboandă...

— Și ești fericit cu ea?

— ...Să mă-ncred în bunătatea oamenilor, când toată lumea nu știe altceva decât să te sape și să-ți scoată vorbe c-ai fi nebun.

Erdosain își pierdu răbdarea, se încruntă și zise :

— Pai cum să nu te ia drept nebun? Ai fost, după cum o spui chiar tu, un mare păcătos. Și deodată te pocăiești, te-nsori cu o prostituată, c-așa scrie în Biblie, și începi să le vorbești oamenilor despre al patrulea sigiliu și despre armăsarul galben, și-atunci bineînțeles că lumea începe să creadă că ești nebun, pentru că habar n-ai despre ce vorbești. Ce, pe mine nu mă iau drept nebun pentru c-am spus c-ar trebui să se facă o vopsitorie de câini și să se poleiască manșetele cămășilor?... Dar eu nu cred că ești nebun. Chiar nu cred! În tine e doar un preaplin de viață, de

bunătate și de milă pentru semeni. Însă asta cu Isus care ți-ar fi dezvăluit secretul ruletei mi se pare cam prea de tot.

— Cinci mii de pesos am câștigat în alea două dați...

— Să zicem c-așa ar fi. Dar ce te salvează pe tine nu e că ai aflat secretul ruletei, ci sufletul tău nobil. Ești un om capabil să facă bine, să se arate mișcat în fața seamănului său aflat cu un picior în închisoare...

— Asta e adevărat, îl întrerupse Ergueta. Să vezi, mai avem un farmacist în oraș, un moș zgârie-brânză. Fiu-său i-a furat cinci mii de pesos. Și-apoi a venit să-mi ceară mie sfatul. Știi ce l-am sfătuit? Să-l amenințe pe taică-său că, dacă îl dă pe mâna poliției, îl bagă în închisoare pentru că vinde cocaină.

— Vezi cât de bine te-nțeleg? Tu voiai de fapt să-i salvezi bătrânului sufletul, făcându-l pe fiu să comită un păcat, păcat de care o să se căiască toată viața. Nu-i așa?

— Da, căci în Biblie e scris: „Și tatăl se va ridica împotriva fiului împotriva tatălui...”¹

— Vezi? Eu te-nțeleg pe tine. Nu știi ce ți-e sortit... Destinul oamenilor este mereu incert. Dar cred că ai înaintea ta un drum minunat. Un drum unic, știi?

— O să fiu Regele Lumii! Îți dai seama? O să câștig câți bani vreau la ruletă! O să merg în Palestina, la Ierusalim, și-o să refac marele templu al lui Solomon.

— Și o să scoți mulți oameni buni din necaz. Câți nu sunt care, împinși de nevoie, și-au înșelat patronii și au furat banii care le-au fost încredințați! Știi, necazul... Un om împins de necaz nu știe ce face... Azi fură un peso, mâine cinci, poimâine douăzeci, și până să apuce să se dumirească e dator sute de pesos. Și omul se gândește. Nu e așa mult... Și pe urmă se trezește că au dispărut cinci sute, nu, șase sute de pesos și șapte centime. Îți dai seama? Țștia sunt oamenii care trebuie salvați, necăjiții, delapidatorii!

¹ Citat aproximativ din capitolul 13 al *Evangheliei după Marcu*, în care sunt enumerate semnele Apocalipsei. Citatul exact este: „Și va da frate pe frate la moarte și tată pe copil și copiii se vor răzvrăti împotriva părinților și îi vor ucide.” (*Marcu*, 13:12).